

DISENGAGEMENT THROUGH RESPONSIBILITY

A study of the gender equality initiative #killmiddag

JOSEFIN OLSSON AND JOHANNA LAURI

Keywords

Gender equality, #guytalk, conversations, intimacy, discourse analysis, feminism, identity politics

Summary

Men's responsibility is currently in focus in much of public debate on gender equality in Sweden and a number of initiatives display an ambition to include men in what has traditionally been regarded a women's issue. One of these initiatives is called #killmiddag (#guytalk), a call out to men to get together and have intimate conversations in order to free themselves from destructive norms of masculinity. The empirical material consists of conversational guides and instructions for #killmiddag and select newspaper articles published between 2016 and 2018. Using a poststructuralist approach, and theories on therapeutic discourse, this article scrutinizes this initiative with the aim to explore what possibilities and restraints the initiative may give rise to in regards to feminist political change. The analysis explores contemporary ideals about intimacy and focuses on how problems and solutions are articulated discursively, and how a category like "gender equality" is filled with meaning. Furthermore, problems with using personal experience as a source of objective knowledge are highlighted, and the article shows that the use of emotions and intimacy, with their built-in epistemological fragility, may not be suitable when striving for political change.

#Killmiddag är ett initiativ för att engagera män i jämställdhetsfrågor, med syfte att få män att träffas, tala om känslor och därmed frigöra sig från destruktiva maskulinitetsnormer. Utifrån ett poststrukturalistiskt perspektiv och teorier om terapi som diskurs undersöker artikeln vilka möjligheter och fallgropar initiativet innebär för feministisk politisk förändring.

DET BEFRIANDE ANSVARETS PARADOX

En studie av jämställdhetsinitiativet #killmiddag

JOSEFIN OLSSON OCH JOHANNA LAURI

Sommaren 2016 sker en rad sexuella övergrepp på ett antal musikfestivaler i Sverige. Detta blir startskottet för initiativet #killmiddag, en uppmaning till män att träffas för att samtala om och ifrågasätta rådande maskulinitetsnormer samt utbyta erfarenheter och känslor förknippade med mansrollen. #Killmiddag är ett metodverktyg framtaget av jämlikhetsstiftelsen Make Equal med ändamålet att ”ge killar och män chansen att börja med sig själva i kampen för ett jämställt och jämlikt samhälle” (Killmiddag 2018a). En #killmiddag kan beskrivas som ett semistrukturerat samtal mellan män som syftar till att vägleda män i talet om känslor och relationer, och detta samtal kan anordnas av privatpersoner, företag eller andra offentliga verksamheter, antingen hemma eller på offentlig plats.

#Killmiddags utgångspunkt är att män inte pratar med varandra om känsliga ämnen vilket antas orsaka problem kopplade till jämställdhet, såsom machokultur, psykisk ohälsa och mäns våld mot kvinnor. Instruktionsblad för att anordna en #killmiddag och samtalsguider utifrån sex olika teman (Kärlek, Vänskap, Ego, Flyktvägar, Skörhet och Sex) finns att ladda ner på initiativets webbsida som stöd för att leda samtal mellan män i syfte att bryta mäns känslomässiga isolering. Ambitionen med #killmiddag är att flytta fokus från kvinnor i jämställdhetsdebatten och istället motivera män att engagera sig i frågor som rör jämställdhet (Killmiddag 2018a). Att flytta fokus från offer till förövare bygger på att sökarljuset i stället riktas mot de privilegierade och deras privilegier (se

till exempel Ahmed 2007; Pease 2010). Detta fokus dominerar också regeringens jämställdhetsarbete där mäns delaktighet anses vara en förutsättning för att ett jämställt samhälle ska uppnås. Under 2015 och 2016 satsade regeringen tillsammans med Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) särskilt på att stärka jämställdhetsarbetets inriktning mot just män (Regeringen 2017). I anslutning till att #metoo får sitt genomslag i Sverige under hösten 2017 sätts ytterligare fokus på mäns ansvarstagande och #killmiddag får ökad uppmärksamhet i den offentliga debatten. #killmiddag mottas med stor entusiasm i media och beskrivs som "Sveriges viktigaste middag" och under hösten 2017 arrangeras en #killmiddag i riksdagen, på initiativ av Liberalerna (Lindström 2017).

Då #killmiddag innehåller en hashtag, vill vi här understryka att initiativet är framtaget av Make Equal som organisation. Det är alltså inte en rörelse eller idé som växt fram på sociala medier. Initiativets grundare Ida Östensson beskriver #killmiddag så här:

Den stora skillnaden från andra initiativ vi tagit är att män som tidigare inte har engagerat sig på något sätt känner sig delaktiga nu. Jag tror det handlar om att kampanjen synliggör att patriarkatet även drabbar män och att det finns konkreta förslag på en lösning. (ETC 2016)

#Killmiddag förenar alltså två olika idéer, dels att tilldela män ansvar i arbetet för jämställdhet och dels att män också är negativt drabbade av att leva i ett patriarkalt samhälle. Centralt när det kommer till ansvar är således känslan av delaktighet. Något som här följer av att inkluderas i offerpositionen. I fokus för samtalen står den personliga berättelsen och instruktionsbladen för att anordna en #killmiddag innehåller konkreta tips på hur samtalen rent praktiskt ska utformas, exempelvis: "När du själv pratar, utgå från dig själv och dina erfarenheter. Säg JAG istället för MAN/MÄN" (Killmiddag 2018b). Varje samtalsguide inleds med en personlig berättelse kopplat till respektive tema och åtföljs sedan av påståenden så som: "Jag vågar visa känslor bland andra män även när jag är nykter" och frågor som: "Vad tycker du är bra med att ha kompisar?" (Killmiddag 2018c). Detta fokus på samtal ligger i linje med det som brukar beskrivas som en vittnesmålens tid, en tid präglad av stort samhällsintresse för berättelser utifrån personliga erfarenheter (Hållander 2016). Även om #killmiddag är ett nytt fenomen så är den personliga berättelsen ett flitigt förespråkare verktyg för såväl politiska som marknadsföringsrelaterade ändamål (Hållander 2016).

Vilken funktion fyller dessa berättelser och vilka förändringsmöjligheter kan erfarenheter av det här slaget erbjuda i strävan efter jämställdhet? Syftet

med denna artikel är att utifrån en post-strukturalistisk maktförståelse utforska initiativet #killmiddag och undersöka vilka vägar till förändring som därigenom erbjuds. Följande frågor vägleder analysen: Vilka problem vill och förväntas #killmiddag kunna lösa? Vilka underliggande antaganden vilar initiativet på och vilka blir dess politiska implikationer för jämställdhetsarbetet?

Jämställda män

Tanken om mäns ansvar för jämställdheten är inget nytt påfund (Messner 1997), den ”jämställda mannen” har länge utgjort en central figur i framställningen av Sverige som ett modernt och progressivt land (Gottzén och Jonsson 2012). På 1960-talet initierades politiska åtgärder för att engagera män i föräldraskapet (Gottzén och Jonsson 2012) och på 1970-talet etablerades en mansrörelse, bland annat föreningen ”Befria mannen”, som ville komma närmare ett jämställt samhälle genom att samtala om destruktiva maskulinitetsnormer (Hill 2007). #Killmiddags fokus på samtal som verktyg för förändring samt viljan att inkludera män i kampen för ett jämställt samhälle ligger i linje med den svenska politikens konsensusbetonade prägel. Flertalet studier inom svensk maskulinitetsforskning belyser hur mäns feministiska engagemang och delaktighet i frågor som rör jämställdhet möjliggörs genom att vara just konfliktfri (se till exempel Törnqvist 2008; Egeberg Holmgren 2012; Goedecke 2018). Som Linn Egeberg Holmgren (2011) visar i sin studie om feministiskt engagerade män

riskerar dock görandet av den jämställda och goda mannen att innebära ett urvattnande av feministisk politik och ett (re)producerande av maktordningar.

De antaganden om maskulinitet och manlighet som #killmiddag vilar på blir intressanta att studera i ljuset av den forskning som visar hur vissa antaganden används för att skilja ut vissa män från andra, traditionella eller icke upplysta män (Törnqvist 2008; Egeberg Holmgren 2012; Gottzén och Jonsson 2012; Goedecke 2018). Maria Törnqvist (2008) diskuterar hur förutsättningarna som lade grunden för hur könskvotering inom partipolitiken (”varannan damernas”) kom att accepteras. Hon visar hur ett diskursivt skifte möjliggjordes genom en romantisk retorik, vilken antydde en nära relation mellan könen. På så vis kunde idén om en naturlig skillnad mellan män och kvinnor behållas intakt och idén kom att betraktas som ett lovande snarare än ett hotfullt förslag. Denna inramning av debatten, argumenterar Törnqvist, innebär ett slags särskiljande mellan ”bra” och ”dåliga” män vilket i sin tur möjliggjorde fortsatt kritik av vissa män, medan andra män framställdes som nödvändiga för att nå ett jämställt samhälle. #Killmiddag är ett separatistiskt initiativ där män ska samtala med andra män vilket kan förstås som ett slags organiserad manlig vänskap och liknas vid det Klara Goedecke (2018) benämner som ”könad vänskapspolitik”. Centralt i Goedeckes (2018: 244) argumentation är att vänskapsrelationer mellan män där samtalets betydelse betonas möjliggör ett positionerande som en ovanlig och exceptionell man som till skillnad från

andra män innehar kapacitet att utveckla sig själv och att ha riktiga vänskaper.

Eftersom samtalet är centralt inom #killmiddag är det värt att nämna forskningsfältet språk och genus som intresserar sig just för språkets betydelse för könsgörande och mer specifikt den gren som fokuserar språk och maskulinitet. Här sätts fokus på hur berättande, ordval och (o)förmåga att tala om känslor spelar en avgörande roll i maskulinitetsskapande (se till exempel Kiesling 2001, 2007; Coates 2003). Även om det här finns viktiga insikter, tenderar vissa forskare ibland, precis som #killmiddag, att utgå ifrån att en viss typ av språk och sätt att konversera – att *inte* tala om känslor – per automatik är sämre och leder till en dålig maskulinitet (se till exempel Coates 2003). Genom att, som #killmiddag, oreflekterat utgå ifrån att samtal är bra och att tala om känslor leder till en bättre maskulinitet finns risken att missa de maktstrukturer som skapar denna idé.

Makt, medvetandehöjning och terapeutiska ideal

Maktutövning i dagens liberala demokratier beskrivs ofta som nyliberal, präglad av på samma gång valmöjligheter, individualism och könade diskurser om ansvar (Dahl 2012; Fahlgren med flera 2016). Detta resonemang bygger på Michel Foucaults (1980) arbeten kring hur makt verkar genom att forma subjekt för att passa maktens behov (Larner 2000) och sådan styrning ”på distans” verkar genom att erbjuda val och uppmuntra individer till att vara aktiva subjekt, samtidigt som

de görs ansvariga för sitt eget välmående (Rose 2001). På så sätt formas individuella och självreflexiva subjekt, upptagna med att kontrollera och korrigera sig själva (Foucault 1980, 2007).

#Killmiddags koncept bygger på samtal kring känslor och erfarenheter. Utgångspunkten är att män ska berätta om både det förtryck de utsätts för av manlighetsnormerna och det kvinnoförtryck de själva är med om att skapa, i syfte att befria sig från detta. Den typ av samtal som efterfrågas inom #killmiddag kan således liknas vid ett slags bekännelse. Foucault (2002) har påtalat att det finns en lång tradition av ”bekännelse-kultur”, där subjektet tvingas söka och berätta sanningen om sig själv. Den har sitt ursprung i det religiösa botgöringsförfarandet men har spritts till andra relationer såsom den mellan barn och förälder, patient och psykiatriker, samt elev och lärare (Foucault 2002: 80). Detta har, enligt Foucault (2002: 85), ironiskt nog legat till grund för ett slags patologiserande av ”vanliga” liv. Livet självt förstås i termer av sjukdom, brist och lidande vilket möjliggör tanken om självet som något som kan förbättras, arbetas med, befrias och göras helt. Bekännelsen av sanningen om sig själv, om den sägs i rätt sammanhang och till rätt person antas ha en helande effekt (Foucault 2002: 84). Det bekännande samtalet riskerar således att bli både medel och mål, ett sätt att agera i språket och därmed slippa handla moraliskt på andra plan (Kulick 2012; Hållander 2016).

#Killmiddags lösningar på ojämställdhet fokuserar på att bryta tystnad

och karaktäriseras av en tro på samtals förändringspotential. Mäns samtal om känslor och personliga erfarenheter används som en utgångspunkt för kunskap, och som ett pedagogiskt redskap för både individuell frigörelse och social förändring. För att analysera innebörden och eventuella konsekvenser av #killmiddags fokus utgår vi från Wendy Browns (2005) diskussion om relationen mellan tystnad, tal och frihet; en förståelse där både tystnad och tal ses som en central del av diskursen. Tystnad och tal är således inte varandras motsatser, utan varandras konstituerande förutsättningar (Brown 2005). Utifrån detta argumenterar Brown för att våra bekännelser kan riskera att förvandlas och gå från att vara våra befriare till att bli våra härskare, det vill säga förvandlas till de normer genom vilka vi hålls på plats och kontrolleras.

Med utgångspunkt i en diskursteoretisk subjektförståelse (Laclau och Mouffe 1985) betraktar vi inte individen som ett prediskursivt subjekt, det vill säga vi ser inte individen som en autonom agent som har erfarenhet, utan som ett subjekt konstituerat genom erfarenhet. Utifrån en diskursteoretisk horisont betraktas hela det sociala fältet, och således också alla sociala fenomen, som producerade i samspel med samhällets konkurrerande diskurser (Laclau och Mouffe 1985). Begreppet diskurs beskriver hur olika tecken förhåller sig till varandra, men innefattar, till skillnad från begreppet struktur, en förståelse för att tecknens strukturering endast är tillfällig, alltså att tecknens fixering i förhållande till varandra är kontingent:

möjlig men inte nödvändig (Laclau och Mouffe 1985). Utifrån denna förståelse kan det jämställda samhället likaväl som den ansvarstagande och jämställda man som #killmiddag ämnar frambringa inte enbart förstås som något vilket ännu inte realiserats utan snarare som något som är under ständig förhandling (Laclau 2015: 69).

Med sitt ursprung i en feministisk tradition bär #killmiddag likheter med medvetandehöjande grupper. Medvetandehöjande metoder, vilka länge varit centrala för den feministiska rörelsen, har många likheter med det som Eva Illouz (2008) benämner *den terapeutiska diskursen*. Båda centreras kring ett offentliggörande av de egna innersta hemligheterna och sätter relationer under granskning. Utgångspunkten är att ett utforskande av det egna självet fungerar frigörande och att den privata sfären både bör och kan utsättas för objektiv utvärdering och omförhandling (Illouz 2008: 121). Medvetandehöjande metoder har varit ett område där vissa feministiska och terapeutiska ideal har länkats samman. Men medan medvetandehöjande grupper har varit tänkta att ge upphov till kollektiv och strukturell förändring är dock fokus för terapin snarare individens utveckling (Illouz 2008).

Analysstrategi och urval

Utifrån en poststrukturalistisk förståelse av makt analyserar vi hur #killmiddags problemformuleringar och visioner artikuleras diskursivt. #Killmiddag kan utifrån en sådan position ses som ett försök att låsa fast betydelsen av jämställdhet och genom

att i analysens första skede ställa frågan ”Vad är problemet?” åskådliggjordes hur olika lösningsformuleringar gav upphov till olika representationer av problem (Bacchi och Eveline 2010). Efter en första genomgång av det empiriska materialet framträdde två olika ambitioner som ligger till grund för #killmiddags målsättning att ge killar och män ”chansen att börja med sig själva” (Killmiddag 2018a). Den första formuleras som ett löfte om personlig frihet och kommer till uttryck genom artikulationer om hur män drabbas negativt av att leva i ett patriarkalt samhälle. Den andra formuleras som en uppmaning till män att ta sitt ansvar i arbetet för ett jämställt samhälle. I dessa artikulationer återfinns en motsättning mellan #killmiddags ambition att dels tilldela män ansvar och dels löftet att befria män från ett strukturellt förtryck. Ett analytiskt fokus på motsättningar fungerar som ett effektivt sätt att synliggöra dolda och förgivettagna antaganden (Magnusson, Rönnblom och Silius 2008: 9). Analysen tar därför sin utgångspunkt i motsättningen mellan *Befrielse* och *Ansvarsutdelning*.

Arbetet med analysen har sedan utförts med utgångspunkt i Ernesto Laclau och Chantal Mouffes (1985) diskursteori vilket innebär att vi i materialet lokaliserat en nodalpunkt. En nodalpunkt kan förstås som ett knuttecken vilken får sin betydelse utifrån hur det kopplas samman med andra tecken i en ekvivalenskedja. Vi har i analysen utgått från nodalpunkten *Samtal* vilken kopplats samman med andra tecken så som *Befrielse*, *Utveckling* och *Förändring*. Detta har i sin tur fört oss

närmare en förståelse för hur #killmiddags förslag på lösningar formuleras diskursivt. De exempel som använts för att illustrera våra analytiska poänger har valts ut med ambitionen att ge en så bred och nyanserad bild som möjligt.

Det empiriska materialets urval bygger på tre grunder: hur #killmiddag presenteras av initiativtagarna, hur det används, samt hur det tolkas genom media. Huvuddelen av de texter som analyserats i denna studie har hämtats från killmiddag.se. All text från webbsidan är inkluderad i materialet, men ett särskilt fokus har riktats mot de instruktionsblad och samtalsguider vilka är avsedda att vägleda den som vill anordna en #killmiddag. För att täcka in hur #killmiddag används ingår text från Studieförbundet Bilda som har arrangerat flertalet öppna och offentliga #killmiddagar. Alla texter som nämner #killmiddag på bilda.se är inkluderade i materialet. För att täcka in responsen på #killmiddag och hur det tolkas genom media har sökningar på #killmiddag genomförts i Mediearkivet samt en sökning på de största tv-kanalerna (SVT1, SVT2 och TV4). Mediematerialet har sedan begränsats till att omfatta riktäckande medier (sammanlagt 4 stycken). Av det mediematerial som presenteras i artikeln ingår intervjuer med grundaren (2 stycken), intervjuer med män som deltagit vid en #killmiddag (3 stycken) samt tidningsreportage om initiativet (7 stycken). Under vintern 2017 rapporterades det kontinuerligt om #killmiddag i media. Materialinsamlingen påbörjades under denna tid och sträckte sig fram till och med maj 2018 varefter analysarbetet

påbörjades. Under denna tid publicerades mer än 200 artiklar om #killmiddag, varför vi fann mängden material mer än tillräcklig för att göra en gedigen analys.

Befriande medvetenhet

Killkompisar! Vi känner alla till problemen med det sexuella våldet. Vi vet att det nästan uteslutande är män som ligger bakom det. Vi vet att 70 procent av alla som tar sitt liv är män och att män sällan söker hjälp för varken sina psykiska eller fysiska problem. Vi vet att 67 procent av alla hemlösa är män och att det främst är män som hamnar i missbruk. Vi vet att 87 procent av all misshandel begås av män och att 60 procent av de som utsätts också är män. Vi vet att var femte man saknar en nära vän och att vi jobbar så mycket att vi inte umgås så mycket vi önskar med våra barn. Statistiken finns tillgänglig och kvinnor har jobbat länge för att befria sig från all skit som könsnormerna ställt till med. Ska vi inte ses på en middag eller fika och prata om hur vi kan bryta oss loss? (Killmiddag 2018a)

Det lösningsförslag som #killmiddag förespråkar i syfte att nå närmare ett jämställt samhälle är att män börjar prata med andra män för att, så som de uttrycker det: "[B]efria sig från all skit som könsnormerna har ställt till med" (Killmiddag 2018a). Ett sådant lösningsförslag representerar problemet med det ojämslidda samhället som en fråga om destruktiva könsnormers inverkan på mäns livssituation och beteende. I citatet ovan återfinns uttalanden som ska visa på hur män på olika sätt drabbas negativt av dessa normer och på frågan "Vad är manlighet?" möter vi följande beskrivning i materialet:

Manlighet är ett sätt att vara på som brukar förknippas med att vara kille, man och snubbe. Det kan till exempel innebära att: inte få visa sig svag, att man bara förväntas snacka sport med sina kompisar eller att man inte snackar med dem alls. Det här är ju trist för mig och i ett större perspektiv kan det till och med vara farligt. (Killmiddag 2018a)

Att påtala hur män begränsas eller tar skada av könsnormer tolkar vi som en önskan att upplysa män om att deras beteende inte är naturligt och därför också möjligt att förändra. En sådan strategi bär likheter med den könsseparatistiska metod, medvetandehöjning, som särskilt förespråkats inom det som av feministiska teoretiker brukar benämnas ståndpunktsfeminism (Hekman 2014). Ståndpunktsfeminismen utgår från idén om att en individs egen erfarenhet bäst erbjuder en "sann" bild av samhällets förtryckande strukturer (Hekman 2014: 106).

Ett synliggörande av personliga erfarenheter har länge varit fokus för de som vill visa att vissa grupper har förbisetts. Avsikten är att bredda den historiska kanon till att inkludera fler berättelser och identiteter (Scott 1992). Uppmaningen att ”börja prata” (Killmiddag 2018a) som genomsyrar hela initiativet och som samtidigt kan förstås som en uppmaning att bryta tystnad, speglar en underliggande syn på tal som någonting äkta, någonting som ska visa på hur verkligheten egentligen ser ut. Genom artikulationer som ”#killmiddag är ett sätt för män att i en trygg miljö prata om hur det är att vara kille/man utifrån olika teman” (Killmiddag 2018a) formuleras en kunskapsposition som gör anspråk på att veta hur det ”är”. I Bildas information om #killmiddag står:

Börja prata för att frigöra dig själv från destruktiva manlighetsnormer för att bli en bättre partner och vän och för att det är härligt att få prata om sånt man annars aldrig pratar om. (Bilda 2018)

Samtal kopplas, som ovanstående citat visar, ihop med befrielse, personlig utveckling och känslomässigt stöd. En syn på tal som något äkta finns som Brown (2005) påpekar inbäddat i ett likställande mellan just tal och frihet och bygger på övertygelsen att tystnad och tal är varandras motsatser. En sådan utgångspunkt resulterar i en tro på att det som uppkommer när en tystnad bryts är ett slags obefläckad sanning vilken i sin tur antas vara sprungen ur autenticitet eller erfarenhet (Brown 2005: 83). Erfarenhet måste dock förstås som på samma gång en tolkning som i sig självt i behov av tolkning. Vad som räknas som erfarenhet är aldrig självklart utan snarare alltid föremål för förhandling och således också alltid politiskt (Scott 1992). Via uppmaningen att ”börja prata” ges det män ”aldrig talar om” statusen av att vara den dolda sanningen om män. Det tal, den erfarenhet och de bekännelser som lyfts fram inom ramen för #killmiddag görs på så sätt också till objektiv kunskap, ett slags bevis för den dolda eller nedtystade sanningen om män. Detta skapar övertygelsen att män som pratar om sport, i stället för känslor, gör det för att de inte vet bättre eller med andra ord, för att de är fångna i ett slags falskt medvetande (jämför Brown 2005: 92).

Samtalsguiderna, som inleds med en personlig berättelse följt av frågan ”vad skulle du vilja prata om, om ingen dömer dig?”, ser vi som ett slags medvetandehöjande redskap där de personliga berättelserna utgör exempel på vad män skulle prata om ifall det inte fanns några normer som hindrade (dömde) dem. Detta vilar i sin tur på antagandet att det finns en plats, ett slags trygg miljö, där ingen heller kan bli dömd samt en syn på subjektet som något äkta, med en inre stabil kärna som går att nå. #Killmiddags grundare uttalar följande:

[...] och man vet att när människor trycker ner saker och ting så bubblar det ut. Och där kommer ju då också liksom både sexistiska kommentarer, men också en jargong som inte är så härlig för att man egentligen inte kan prata om det riktiga. Och det är bara botten på själva våldspyramiden [...]. (Lindström 2017)

Mäns undertryckta känslor antas ligga till grund för negativa maskulinitetsnormer och psykisk ohälsa vilket i förlängningen riskerar att leda till bland annat mäns våld mot kvinnor. Ansvaret och därmed också skulden för ojämställdheten tilldelas en neutral och förtryckande makt utanför individen. Känslor och normer blir således på samma gång likställda med ett verktyg som kan användas för att befria männen och som något som de ska befria sig själva från. #Killmiddags ambition att frigöra män från destruktiva könsroller bygger på en förståelse för identitet som en social konstruktion snarare än som något biologiskt förutbestämt. Då erfarenhet används som ett medvetandehöjande redskap bibehålls dock samtidigt en separation mellan kön och genus. Könsrollen, den destruktiva manligheten, blir som ett diffust något vilket antas komma från ett obestämt utifrån och ta plats i individen (Butler 1990; Grosz 1994). Den förståelse av identitet som #killmiddags lösningsförslag grundar sig på står således i motsättning till en diskursteoretisk förståelse av subjektet som vilar på maktens konstituerande roll.

Vi förstår #killmiddags problemrepresentation som grundad på en föreställning om en autentisk maskulinitet vilken kopplas till förmågan att visa intimitet. I samtalsguiden ”Män & Vänskap” återfinns exempelvis artikuleringar som: ”När jag kramar en annan man avslutar jag ofta med en klapp på ryggen” eller ”Jag har skadat med en killkompis” och på #killmiddags hemsida står:

De flesta skakade hand när vi från början av kvällen träffades. Några kramade med en klapp på axeln, någon sa bara hej. Men när vi bryter upp för kvällen så kramar alla varandra med en riktigt mysig kram utan ryggdunk. (Killmiddag 2018c)

Dessa formuleringar speglar, i likhet med Goedeckes (2018) forskning, hur könsroller och heteronormativitet ses som hinder för att skapa och upprätthålla intima relationer med andra män. Samtalets betydelse för mäns vänskapsrelationer kommer till uttryck genom att det intima samtalet betraktas som en förutsättning för äkta vänskap och förmågan att visa intimitet. Att ”prata om det riktiga” (Lindström 2017) görs därigenom till ett bevis för äkta manlighet. Den traditionella mansrollen anses inom #killmiddag vara ohälsosam och skadlig, att vara fast i en sådan roll kan ”till och med vara farligt” (Killmiddag 2018a), både

för den enskilde individen likaväl som för samhället och jämställdhetsarbetet i stort. I temat ”Skörhet” står:

I det här temat får du prata om känslor och rädslor – och om hur du kan hantera dem. Du får prata om att våga visa dig svag och om att vara stark nog att be om hjälp. (Killmiddag 2018c)

Goedecke (2018: 108) argumenterar för att det finns en motsättning mellan samtida ideal kring intimitet och föreställningen att mäns vänskaper inte innehåller samtal om personliga eller känslomässiga aspekter. Denna motsättning ger upphov till nya manlighetsideal kopplade till en ängslig, självmedveten, verbal och reflekterande manlig position som i allt större utsträckning kommit att betraktas som det eftersträvarsvärda. Detta eftersom den här positionen, i linje med terapeutiska ideal kring intimitet, förstås som den enda hälsosamma formen av maskulinitet (Illouz 2008). Verbal kompetens och emotionell öppenhet erbjuder därför en möjlighet för män att positionera sig själva som ett undantag från den traditionella bilden av manlighet, som en exceptionell man (Goedecke 2018).

Kritiken mot #killmiddag har främst handlat om att initiativet riskerar att ”slå in öppna dörrar” (Edgren 2017) och en av de som anordnat #killmiddag misstänker att ”projektet killmiddag inte riktigt nått ut till de som verkligen skulle behöva det” (Edgren 2017). Nutida intimitetsideal kan förstås som att de både orsakar och bygger på ett särskiljande mellan olika slags män. Ett särskiljande som baseras på klass och föreställningar kring psykologisk hälsa och mognad (Illouz 2007; 2008). Som tidigare studier av män och maskulinitet visat så blir bilden av ”den jämställda” mannen endast möjlig genom ett uteslutande av ”andra” män som ojämförbara (Gottzén och Jonsson 2012; Egeberg Holmgren 2012). Antagandet att vissa män behöver #killmiddag mer än andra pekar mot att #killmiddag erbjuder ett sätt för vissa män att positionera sig själva som medvetna och upplysta.

Att gå på #killmiddag signalerar medvetenhet, mod och emotionell öppenhet och formuleringar som att ”våga vara stark nog att visa sig svag” (Killmiddag 2018c) kan också förstås som en uppmaning till befrielse från irrationella känslor och personliga svårigheter. Modet och styrkan att öppna upp och uttrycka sig kan på detta sätt få effekten att de som går på #killmiddag framstår som mer frigjorda, mer äkta, än de som inte gör det. Förmågan att visa känslor eller berätta sanningen om sig själv kan dock, i motsats till att ha en befriande effekt, sägas utgöra grunden för nya (maskulinitets)ideal (Brown 2005). #Killmiddag förutsätter att samtalet alltid leder till något gott vilket riskerar att missa hur

detta i sig självt sätter gränserna för vad en man är (Butler 1990). #Killmiddag riskerar på detta sätt att reproducera en uppdelning mellan olika kategorier av bra och dåliga män. Den känslomässigt engagerade manlighet som allt mer kommit att eftersträvas är konstruerad utifrån ideal kring frihet, autonomi och individuell styrka vilka sedan länge kopplats ihop med maskulinitet (Goedecke 2018). Precis som Brown (1995) påpekar har kritik upprepade gånger riktats mot att subjektet är baserat på en manlig modell. Om vi utgår från att det maktsystem som vi alla ingår i producerar subjekt som antas vara maskulina så uppstår en märklig motsättning. Att arrangera #killmiddagar blir sett ur detta perspektiv, paradoxalt nog, till en fråga om att befria de subjekt som i egentlig mening är de enda som redan åtnjuter viss frihet och möjlighet till representation.

Utvecklande kunskap och ansvar

#Killmiddags övergripande målsättning att ”ge killar och män chansen att börja med sig själva i kampen för ett jämställt och jämlikt samhälle” (Killmiddag 2018b) tolkar vi som en önskan att tilldela män ansvar i frågor som rör jämställdhet. På detta sätt representeras problemet med ojämställdhet som en fråga om mäns bristande ansvarstagande. Detta ansvarstagande antas komma som en naturlig följd av att män ”ges chansen” och en av de som anordnat en privat killmiddag menar att:

Det känns som att det finns en enorm längtan att prata mer, men att man kanske inte vet hur. (Andersson 2017)

Vid sidan av samtalsguiderna tillhandahåller #killmiddag en instruktionsmanual med konkreta förslag på hur samtalen rent praktiskt kan utformas. I samtalsguiderna återfinns formuleringar som: ”Du får också prata om *hur* du kan komma vänner nära och prata om känslomässigt svåra saker” (Killmiddag 2018c, vår kursivering). #Killmiddag kan utifrån detta liknas vid ett slags utbildning som syftar till att ge män information och verktyg om *hur* man uttrycker sig känslomässigt och visar intimitet. Den oansvariga mannen antas lida brist på ett slags historisk kunskap om sin egen ”sanna” natur och att dela erfarenhet blir således ett adekvat verktyg i syfte att tilldela män ansvar. Problemet med ojämställdheten representeras på detta sätt som en fråga om mäns brist på kunskap vilket går i linje med en nyliberal logik som handlar mer om att lära enskilda individer att göra rätt än att uppmärksamma politiska motsättningar (Rönblom 2011: 43). Kunskap i detta avseende handlar om förmågan att visa intimitet genom att föra känslomässiga samtal om egna erfarenheter. Inom #killmiddag blir också det faktiska görandet av kunskap intressant och utifrån sitt fokus på ”vad som

ska göras” (Büser 2017) och ambitionen att ta fram verktyg för ”hur man kan bryta sig loss” (Killmiddag 2018a), kan #killmiddag förstås som en metod för att ta fram fler metoder. I Samtalsguiden ”Män & Kärlek” står:

Men jag vet att ju mer jag pratar om kärlek och förhållanden desto bättre kan jag behandla de jag är tillsammans med. Då mår jag också bättre själv, för jag gillar ju förhållanden! (Killmiddag 2018c)

#Killmiddags åtgärdsförslag bär likheter med den samtalsdiskurs som Kulick (2012) diskuterar och där de problem #killmiddag ska lösa antas kunna lösas genom att prata mer om problemet i fråga. Inom #killmiddag blir samtalet både ett problem och en lösning vilket i sin tur resulterar i ett outtömligt behov av just samtal. Ambitionen att i sig självt vara en frigörande och ansvarsutdelande praktik riskerar således att frångås och mäns tal om känslor blir inte så mycket en förberedelse för handling som ett substitut för handling (Kulick 2012). Precis som Hållander (2016) synliggör i sin diskussion om vittnesmål som grund för social förändring kan talet om känslor och erfarenheter skapa upplevelsen av att man har agerat. Att arrangera eller gå på #killmiddag riskerar att bli till ett mål i sig självt där mäns förmåga till reflektion, likväl som deras solidaritet med kvinnor eller engagemang i jämställdhetsfrågor, blir till ett egenvärde.

Samtal om känslor och berättelser om vem man är utgör alltså ett slags undervisningsmaterial. Problemet med känslor eller identitet som kunskapsbas är som flertalet forskare påpekat, inte att de finns utan snarare att de inte går att bemöta i en argumentation (Brown 1995; Mouffe 2000; Edenheim 2018). I samtalsinstruktionerna till #killmiddag återfinns följande:

När andra pratar, utgå från att alla gillar olika och har olika erfarenhet. Döm inte personer och ifrågasätt aldrig någon annans erfarenhet. (Killmiddag 2018d)

Här antas en persons erfarenhet utgöra något som inte går att ifrågasätta. #Killmiddags epistemologiska utgångspunkt gör det svårt att se på subjektet på något annat sätt än som en stabil enhet (Brown 1995). Utan ett autonomt subjekt som innehar en naturlig identitet vilken kan representeras och erhålla rättigheter, vad finns det då att kämpa för? ”Subjektiviteten hos subjektet”, menar Brown, fungerar därför som en källa till sanning, som att subjektet härbärgerar ett slags kunskap om världen som inte kan ifrågasättas. Ett subjekts erfarenhet kan därför förstås vara ett mäktigt vapen i den kunskapsfokuserade liberala hegemonins namn (Edenheim 2011).

#Killmiddags ambition att öka kunskapen kring hur man talar om ”känslomässigt svåra saker” (Killmiddag 2018c) antas möjliggöra för män att utvecklas, att ”bli en bättre partner och vän” (Killmiddag 2018c). Genom #killmiddags fokus på denna typ av förbättrande kunskap görs ojämställdhet till ett problem som kan lösas genom att visa på ”sanningen” (se Rönnblom 2011). I det här fallet att alla män vill prata om känslor. Problemet med det ojämställda samhället representeras således som en fråga om individuella brister, inte enbart i form av mäns bristande kunskap, utan också i form av brister i mäns psykiska mående och personliga utveckling. Att män antas inneha en vilja, ”en enorm längtan” (Andersson 2017), att prata med varandra för att på så sätt ta sitt ansvar i frågor om jämställdhet, kan förstås utifrån en liberal föreställning om en grundläggande mänsklig identitet. Utifrån en liberal samhällsidé, med utgångspunkt i humanistiska ideal där människan betraktas som i grunden god, hälsosam och mentalt frisk, har tanken om utveckling kommit att ses som en universellt mänsklig och inneboende drivkraft (Illouz 2007). Utifrån en sådan förståelse kan individer per automatik anses vilja, och således också kunna, nå sin så kallade fulla potential. Återigen ses här spår av den terapeutiska diskursen som, vid sidan av ett privilegierande av intimitet, sätter just individens personliga utveckling i centrum. I en av samtalsguiderna finns följande uppvärmningspåståenden: ”Jag kan visa mig sårbar eller nedstämd inför mina kollegor” och ”Jag har svårt att erkänna när jag har gjort något fel” (Killmiddag 2018c). Påståendena ska fungera som en hjälp att komma igång med samtalet och besvaras med ett JA eller ett NEJ beroende på hur väl de stämmer in på den tillfrågade. Dessa påståenden kan läsas som en variant av den typ av personlighetstest vilka är vanligt förekommande inslag inom självhjälpslitteraturen och som får kulturell betydelse, inte för att de erbjuder svaren på de frågor som ställs utan för att de uppmuntrar ett värderande och kodande av känslor (Illouz 2008). Detta skapar ett rationellt förhållningssätt till det egna känslolivet och bygger på en syn på känslor som möjliga att värdera och balansera. Som feministiska forskare påpekat har förbindelsen mellan feminism och terapi bidragit till ett rationaliserande av människors känsloliv där känslomässig balans har kommit att betraktas som ett eftersträvanvärt ideal (Illouz 2008; Rottenberg 2018). Vad exakt som utmärker en balanserad version av självet är dock att betrakta som svårfångat. Värden som utveckling eller välmående är svåra att mäta och förutsätter i sin tur ett ständigt kalkylerande och optimerande av den egna personen (Foucault 2007). I materialet återfinns följande:

Vilka flyktvägar har du använt/använder du, av följande?

(Du kan säga alla – och ge egna exempel)

Porr Jobb Alkohol Droger Träning Spel. (Killmiddag 2018c)

Kännetecknande för den terapeutiska diskursen är att även sådant som vanligtvis betraktas som eftertraktade kompetenser så som flitighet, hårt arbete och noggrannhet förstås som tvångsmässigt och överdrivet (Illouz 2007: 50). När känslomässig balans identifieras som hälsosamt och eftertraktat kan också allt som inte når upp till detta ideal förstås som ett uttryck för omedvetna känslor vilka antas stå i vägen för möjligheten att nå detta tillstånd, men också som ett dolt begär att fly från samma tillstånd (Illouz 2007: 47). En hel rad av relationer och personligheter kan därför förstås som problematiska vilket skapar osäkerhet kring vad som bör betraktas som hälsosamt (Illouz 2008: 139). Förmågan att ta ansvar för de egna känslorna antas i förlängningen leda till ett bättre mående för den enskilda individen och således också per automatik till en förbättring av dennes nära relationer. Oförmågan att ta detta ansvar blir en fråga om individuella brister och #killmiddags ambition att tilldela män ansvar över jämställdheten har övergått till att tilldela dem ansvar över de egna känslorna och det egna känslomässiga måendet. Detta riskerar att dölja att den egna psykologiska hälsan inte är viljestyrd. Att ta sitt ansvar i kampen för ett jämställt samhälle görs till en fråga om att se till att man själv mår bra, och målet med #killmiddag blir på detta sätt att nå fram till ett frigjort, friskt och balanserat själv snarare än att se över vilka uppoffringar och förändringar som man själv är beredd att göra. På detta sätt har #killmiddags ambitioner om social förändring ersatts med löften om personlig utveckling.

Det befriande ansvarets paradox

Det material som vi analyserat innehåller inte ett uttalat maktperspektiv utan utgår från en förmodat självklar förståelse av makt och subjekt som inte behöver förklaras eller skrivas ut. Män presenteras å ena sidan som autonoma och fria och genom tillräcklig viljestyrka antas män kunna ta makten och ansvaret i egna händer. Då makt betraktas som något en person kan ha eller inte ha synliggörs inte heller att den mest effektiva formen av makt kanske är den som håller individen upptagen med att kontrollera sig själv (Foucault 2007). Detta riskerar att skuldbelägga den enskilda individen eftersom denne ensam görs ansvarig för förändring. Samtidigt presenteras män som förtryckta av en destruktiv roll. Genom att formulera problemet i termer av ett yttre hot (könsnormerna) vilket drabbar oss alla (även män) erbjuds vi en förklaring till det oförklarliga vilket i sin tur möjliggör att en lösning på våldtäkterna, misshandeln och självmorden kan formuleras. #Killmiddag har således gått från viljan att tilldela män ansvar till att samtidigt befria honom från detsamma.

I den officiella inbjudan till #killmiddag artikuleras jämställdhetsproblematiken i termer av konflikt, där mäns våld explicit kopplas till ojämställdhet.

I likhet med Goedeckes (2018) slutsatser förstås här män som just män, en könad kategori istället för en naturlig och neutral samhällsmedborgare. De samtal #killmiddag bjuder in till öppnar upp för en politisering av identitet och skulde, med sina kopplingar till den terapeutiska diskursen, kunna utgöra en möjlighet för individer att inta en maskulin position inom vilken känslomässig och terapeutisk kompetens blev normaliserat. Utifrån en sådan horisont kan #killmiddag potentiellt öppna för möjligheter att motverka de negativa konsekvenser som antas vara följden av att män inte pratar med varandra, så som exempelvis självmord, alkoholism och våldsutövande (se Goedecke 2018: 136).

Målet för #killmiddag kan sägas vara att förändra och utjämna de karaktärsdrag som associeras med maskulinitet respektive femininet genom att omformulera attityder, antaganden och värderingar. Trots att #killmiddag, med sitt fokus på befrielse från förtryckande strukturer, kan tolkas som att det ligger nära en ståndpunktsfeministisk retorik så intar #killmiddag, med sin utgångspunkt i det autonoma och fria subjektet, samtidigt en mer liberal skepnad. Enligt ett liberalt synsätt är ett demokratiskt samhälle skapat av rationell konsensus vilken ska nås genom samtal och kommunikation (Mouffe 2000). Formuleringar så som "Avbryt inte. Lyssna på varandra", "Tolka varandra snällt", "Stötta och lyssna på varandra även om du inte håller med helt och hållet" (Killmiddag 2018b) kan förstås som ett praktiserande av deliberativ demokrati där möjligheten till konflikt istället stängs

ute (Mouffe 2008). Kampen för ett jämställt samhälle blir inte en kamp där olika intressekonflikter ska lyftas fram och hanteras utan handlar snarare om att skapa konsensus och bygga samarbeten. Det breda intresset för #killmiddag kan därför sägas bli möjligt just genom att det inte utmanar rådande maktförhållanden vilket ligger i linje med tidigare forskning kring mäns feministiska engagemang (Törnqvist 2008; Egeberg Holmgren 2012; Goedecke 2018). Mäns deltagande i jämställdhetsfrågor, då det sker inom ramen för politisk konsensus, riskerar ett urvattnande av jämställdhetspolitiken.

Den liberala demokratin uttraderar den antagonistiska dimension som är en ofrånkomlig del av såväl det politiska som den mänskliga sociala samvaron (Mouffe 2000: 93). Genom att hävda att vi alla är lika drabbade av patriarkala strukturer förses uppmaningen till män att ta sitt ansvar med en mer tilltalande inramning. På så sätt kan också kampen för jämställdhet förstås som en gemensam kamp. Något som alla kan och bör inkluderas i på ett likvärdigt sätt. Utgångspunkten att könsroller förtrycker både kvinnor och män riskerar dock att dölja könad makt (jämför Goedecke 2018: 246). #Killmiddags ambition att inkludera män i jämställdhetsarbetet genom argument om att även män bör förstås som utsatt grupp i behov av frigörelse riskerar därför leda till att män framstår som oskyldiga offer. Den liberala och humanistiska utgångspunkt som #killmiddag vilar på bidrar till att de privilegier som vissa män åtnjuter inte ses i ljuset av att de är

godtyckliga och orättvisa, utan bekräftar snarare dess giltighet.

Projektet att ”synliggöra erfarenhet” visar på förekomsten av förtryckande mekanismer, men möjliggör ingen förståelse för vare sig deras funktion eller bakomliggande logik. När erfarenhet förstås som en källa till objektiv kunskap blir denna kunskap omöjlig att kritisera: ”ifrågasätt aldrig någons erfarenhet” (Killmiddag 2018b). Således omöjliggörs också ett ifrågasättande av den liberala hegemonin. I stället för att fokusera på att bryta tystnad eller rättfärdiga ”nya” identiteter bör fokus för en politisk rörelse vara att historisera olika begrepp och kategorier. Den radikaldemokratiska position som Mouffe (2005) talar utifrån handlar om att politisera, snarare än naturalisera, sådana uppdelningar som ”rätt och fel” eller ”vi och de”. Den innehåller en uppmaning att prata om olika politiska alternativ istället för att vädja till en allomfattande och omöjlig gemenskap (se Edenheim 2018).

#Killmiddags lösningsförslag i termer av att bryta tystnaden kring mäns utsatthet är ett exempel på det problematiska i att utgå från en syn på makt där makten separeras från kunskap. För om en tystnad bryts uppstår då inte genast nya? Vem kan bäst sätta gränserna för vad som utgör så kallat goda värden och vem innehar rätten att avgöra hur äkta de egna eller andras känslor är (Scheman 1993; Brown 2005; Mouffe 2008)? #Killmiddags främsta ambition, att befria män från begränsande manlighetsnormer så att de kan ta sitt ansvar i jämställdhetskampen bygger på och ger

upphov till en motsättning som är omöjlig att lösa. För hur ska ansvaret tas? Och hur ska befrielsen ske? Då befrielse och ansvar, i likhet med tystnad och tal eller makt och kunskap separeras från varandra och ses som varandras motsatser lyckas denna utgångspunkt undgå en omedelbar känsla av motsättning. Om vi, utifrån ett poststrukturalistiskt maktperspektiv, ser på befrielse och ansvar som att de båda konstituerar varandra kan vi i stället kasta ljus på den olösliga paradox som utgör grunden för initiativet.

Att understryka det äkta, så som manlig intimitet, modet att prata om erfarenheter och känslor samt undvika flyktvägar som alkohol, jobb eller träning, ger upphov till nya maskulinitetsformationer. Genom att skilja på en destruktiv, konstruerad och ojämsställd manlighet och en konstruktiv, naturlig och jämsställd manlighet blir det möjligt att betrakta män som både ett problem och en lösning. Motsättningen mellan befrielse och ansvar kan således kringgås genom ett särskiljande mellan olika typer av bra och dåliga män. Den grund som #killmiddag vilar på bär på så sätt likheter med det som Egeberg Holmgren (2012) identifierar som normativa föreställningar om betydelsen av (vissa) mäns delaktighet i jämställdhetspolitiken. De personer som inte har möjlighet att inta den eftertraktade positionen riskerar att bli skuldbelagda och utpekade som avvikande eller dåliga. Det finns således en risk att de män som inte kan välja denna position också blir de som i slutändan står som skyldiga för den problematik som #killmiddag vill åtgärda.

#Killmiddag gör, i likhet med den terapeutiska diskursen (Illouz 2007, 2008), människor ansvariga för sitt eget psykiska mående genom att, paradoxalt nog, avlägsna moraliskt ansvar. Det terapeutiska narrativet placerar negativa känslor, så som skam, skuld, rädsla och otillräcklighet, i förgrunden men aktiverar inte automatiskt moraliskt handlande och undgår därför också kritik och skuldbeläggande (Illouz 2007: 52) – eller, som i fallet med #killmiddag, ansvarstagande. #Killmiddag utgör på så sätt en eftertraktad brasklapp, i synnerhet i en tid där de upprop som initierades i samband med #metoo fortfarande påminner många om risken att kunna pekas ut som skyldig. Med tanke på de lösningsförslag som lades fram efter #metoo och vilka, liksom #killmiddag, går i linje med ett samtida fokus på just kunskap och utbildning (DN Debatt 2018) synliggörs också den ständiga relevansen i att fundera kring möjligheterna till förändring och motstånd. Ett motstånd som aldrig slutgiltigt kan fastställas (Mouffe 2000).

Referenser

- Ahmed, Sara (2007) A phenomenology of whiteness. *Feminist Theory* 8(2): 149-168.
- Andersson, Alexandra (2017) Mansrollen ställer bara till med skit. *Expressen* 14 juli 2017. [expressen.se/omtalat/livet/max-23-mansrollen-staller-bara-till-med-skit](https://www.expressen.se/omtalat/livet/max-23-mansrollen-staller-bara-till-med-skit) [10 mars 2018].
- Bacchi, Carol och Eveline, Joan (2010) Approaches to gender mainstreaming: what's the problem represented to be? Bacchi, Carol och Eveline, Joan (red) *Mainstreaming politics: gendering practices and feminist theory*. Adelaide: University of Adelaide Press.
- Bilda (2018) <https://www.bilda.nu/verksamhet/killmiddag> [22 januari 2018].
- Brown, Wendy (1995) Postmodern exposures, feminist hesitations. *States of injury: power and freedom in late modernity*. Princeton University Press.
- Brown, Wendy (2005) Freedom's silences. *Edgework: critical essays on knowledge and politics*. Princeton University Press.
- Butler, Judith (1990) *Gender trouble: feminism and the subversion of identity*. New York: Routledge.
- Büser, Johan (2017) Därför ordnar jag en killmiddag. *ETC Göteborg* 30 november 2017. [goteborg.etc.se/debatt/darfor-ordnar-jag-en-killmiddag](https://www.goteborg.etc.se/debatt/darfor-ordnar-jag-en-killmiddag) [25 januari 2018].
- Coates, Jennifer (2003) *Men talk: stories in the making of masculinities*. Malden, MA: Blackwell.
- Dahl, Hanne Marlene (2012) Neo-liberalism meets the Nordic welfare state: gaps and silences. *NORA – Nordic Journal of Feminist and Gender Research* 20: 283-288.
- DN Debatt (2018) Här är vallöftena som vi i metoo-upproren vill se. *Dagens Nyheter* 6 mars 2018. [dn.se/debatt/har-ar-valloftena-som-vi-i-metoo-upproren-vill-se](https://www.dn.se/debatt/har-ar-valloftena-som-vi-i-metoo-upproren-vill-se) [3 juni 2018].
- Edenheim, Sara (2011) *Anakronismen: mot den historiska manin*. Göteborg: Daidalos.
- Edenheim, Sara (2018) Den goda viljans feminism. *Tidskrift för genusvetenskap* 38(4): *TGV Debatt*. <http://ojs.ub.gu.se/ojs/index.php/tgv/article/view/4206/3431> [18 april 2018].
- Edgren, Sofia (2017) Om heteromän pratar om känslor är det med sina flickvänner. *Dagens Nyheter* 21 december 2017. [dn.se/arkiv/stockholm/om-heteroman-pratar-kanslor-ar-det-med-sina-flickvanner](https://www.dn.se/arkiv/stockholm/om-heteroman-pratar-kanslor-ar-det-med-sina-flickvanner) [25 januari 2018].
- Egeberg Holmgren, Linn (2011) *IngenMansLand: om män som feminister, intervjuframträdanden och passerandets politik*. Diss. Uppsala: Uppsala universitet.
- Egeberg Holmgren, Linn (2012) Feministiska män: från i-princip till i-praktik. Gottzén, Lucas och Jonsson, Rickard (red) *Andra män: maskulinitet, normskapande och jämställdhet*. Malmö: Gleerups.
- ETC (2016) Patriarkatet drabbar även män. *ETC* 3 november 2016. [etc.se/inrikes/ida-ostensson-patriarkatet-drabbar-aven-man](https://www.etc.se/inrikes/ida-ostensson-patriarkatet-drabbar-aven-man) [25 januari 2018].
- Fahlgren, Siv, Mulinari, Diana och Sjöstedt Landén, Angelika (red) (2016) *Ambivalenser och maktordningar: feministiska läsningar av nyliberalism*. Stockholm: Makadam förlag.
- Foucault, Michel (1980) *Power/knowledge: selected interviews and other writings 1972-1977*. New York, NY: Pantheon.
- Foucault, Michel (2002) *Sexualitetens historia*. Band 1: *Viljan att veta*. Ny utgåva. Göteborg: Daidalos.
- Foucault, Michel (2007) *Security, territory, population: lectures at the Collège de France, 1977-1978*. New York: Picador.

- Goedecke, Klara (2018) *Other guys don't hang out like this: gendered friendship politics among Swedish, middle-class men*. Diss. Uppsala: Centrum för Genusvetenskap, Uppsala universitet.
- Gottzén, Lucas och Jonsson, Rickard (red) (2012) *Andra män: maskulinitet, normskapande och jämställdhet*. Malmö: Gleerups.
- Grosz, Elizabeth (1994) *Volatile bodies – toward a corporeal feminism*. Bloomington: Indiana University Press.
- Hekman, Susan (2014) *The feminine subject*. Cambridge: Polity Press.
- Hill, Helena (2007) *Befria mannen! Idéer om förtryck, frigörelse och förändring hos en svensk mansrörelse under 1970- och tidigt 1980-tal*. Diss. Umeå: h:ström – Text & Kultur.
- Hållander, Marie (2016) *Det omöjliga vittnandet – om vittnesmålets pedagogiska möjligheter*. Diss. Stockholm: Institutionen för pedagogik och didaktik, Stockholms universitet.
- Illouz, Eva (2007) *Cold intimacies: the making of emotional capitalism*. Cambridge, UK: Polity Press.
- Illouz, Eva (2008) *Saving the modern soul: therapy, emotions, and the culture of self-help*. Berkeley: University of California Press.
- Kiesling, Scott Fabius (2001) "Now I gotta watch what I say": shifting constructions of masculinity in discourse. *Journal of Linguistic Anthropology* 11(2): 250–273.
- Kiesling, Scott (2007) Men, masculinities, and language. *Language and linguistics compass* 1(6): 653–673.
- Killmiddag (2018a) killmiddag.se [22 januari 2018].
- Killmiddag (2018b) killmiddag.se/pdf/svenska/instruktionsbladet.pdf [22 januari 2018].
- Killmiddag (2018c) killmiddag.se/pdf/svenska/alla_samtalsguider.pdf [22 januari 2018].
- Killmiddag (2018d) killmiddag.se/pdf/svenska/Killmiddag_kollegornas_18-05-09 [4 maj 2018].
- Kulick, Don (2012) En unken och beklaglig människosyn: män, sex och funktionshinder. Gottzén, Lucas och Jonsson, Rickard (red) *Andra män: maskulinitet, normskapande och jämställdhet*. Malmö: Gleerups.
- Laclau, Ernesto (2015) *Post-Marxism, populism and critique*. Howarth, David (red) London and New York: Routledge.
- Laclau, Ernesto och Mouffe, Chantal (1985) *Hegemony & socialist strategy*. London: Verso.
- Larner, Wendy (2000) Neo-liberalism: policy, ideology, governmentality. *Studies in Political Economy* 63: 5–25.
- Lindström, Emma (2017) Riksdagsmän möttes över partigränserna på killmiddag. *Aftonbladet* 8 november 2017. aftonbladet.se/nyheter/samhalle/a/Ly7q4/riksdagsman-mottes-over-partigranserna-pa-killmiddag [25 januari 2018].
- Magnusson, Eva, Rönblom, Malin och Silius, Harriet (red) (2008). *Critical studies of gender equalities: Nordic dislocations, dilemmas and contradictions*. Göteborg: Makadam.
- Messner, Michael A (1997) *Politics of masculinities: men in movements*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Mouffe, Chantal (2000) Which ethics for democracy? Garber, Marjorie B, Hanssen, Beatrice och Walkowitz, Rebecca L (red) *The turn to ethics*. New York: Routledge.

- Mouffe, Chantal (2005) *The democratic paradox*. London: Verso.
- Mouffe, Chantal (2008) *Om det politiska*. Hägersten: Tankekraft förlag.
- Pease, Bob (2010) *Undoing privilege: unearned advantage in a divided world*. London: Zed.
- Regeringen (2017) <https://www.regeringen.se/debattartiklar/2017/01/nu-satsar-vi-pa-att-fa-med-fler-man-i-jamstalldhetsarbetet/> [3 juni 2018].
- Rose, Nikolas (2001) The politics of life itself. *Theory, Culture and Society* 18: 1–30.
- Rottenberg, Catherine (2018) *The rise of neoliberal feminism*. New York: Oxford University Press.
- Rönblom, Malin (2008) De-politicising gender? Constructions of gender equality in Swedish regional policy. Magnusson Eva, Rönblom, Malin och Silius, Harriet (red) *Critical studies of gender equalities. Nordic dislocations, dilemmas and contradictions*. Göteborg: Makadam.
- Rönblom, Malin (2011) Vad är problemet? Konstruktioner av jämställdhet i svensk politik. *Tidskrift för genusvetenskap* 2-3: 33–55.
- Scheman, Naomi (1993) *Engenderings: constructions of knowledge, authority and privilege*. New York: Routledge.
- Scott, Joan W (1992) Experience. Butler, Judith och Scott, Joan W (red) *Feminists theorize the political*. New York: Routledge.
- Svenska institutet (2012) *Den svenska modellen: synen på den svenska samhällsmodellens relevans i omvärlden*. Stockholm: Svenska institutet.
- Törnqvist, Maria (2008) From threat to promise: the changing position of gender quota in the Swedish debate on women's political representation. Magnusson Eva, Rönblom, Malin och Silius, Harriet (red) *Critical studies of gender equalities. Nordic dislocations, dilemmas and contradictions*. Göteborg: Makadam.

Nyckelord

Jämställdhet, #killmiddag, samtal, intimitet, diskursanalys, feminism, identitetspolitik

Josefin Olsson

Umeå centrum för genusstudier
Umeå universitet
901 87 Umeå
E-post: josefin.olsson@umu.se

Johanna Lauri

Umeå centrum för genusstudier
Umeå universitet
901 87 Umeå
E-post: johanna.lauri@umu.se